

Σταύρος Παναγιωτάκης / «Μεταναστευτικά Φτερά»

Μπέη Χαμάμ (Λουτρά «Παράδεισος»)

19 Ιανουαρίου – 23 Φεβρουαρίου 2012

Η 9^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων εγκαινιάζει τη δραστηριότητα του 2012 με την παρουσίαση της έκθεσης-εγκατάστασης του Σταύρου Παναγιωτάκη «Μεταναστευτικά Φτερά» που φιλοξενείται στο Μπέη Χαμάμ (Λουτρά «Παράδεισος») στην Πλατεία Αριστοτέλους.

Η εγκατάσταση αυτή γίνεται παράλληλα με την έκθεση των ζωγραφικών έργων του καλλιτέχνη, στο χώρο18 και τη γκαλερί Artis Causa. Οι εκθέσεις συνοδεύονται από το κείμενο του ιστορικού τέχνης Χάρη Σαββόπουλου.

Η έκθεση «Μεταναστευτικά Φτερά» πραγματοποιείται στις αίθουσες του ιστορικού μνημείου Μπέη Χαμάμ (Λουτρά Παράδεισος) που βρίσκεται στην συμβολή των οδών Εγνατίας και Αριστοτέλους. Είναι το μεγαλύτερο χαμάμ που διασώζεται στον ελλαδικό χώρο και χτίστηκε το 1444 μ.Χ. από τον Σουλτάνο Μούρατ Β΄ (γνωστός με το όνομα Μπέης). Λειτουργούσε μέχρι το 1968 και περιήλθε στην Αρχαιολογική Υπηρεσία το 1972. Το ιστορικό μνημείο παραχωρήθηκε ευγενικά από το Υπουργείο Πολιτισμού και την 9^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και η υλοποίηση της έκθεσης τελεί υπό την αιγίδα του Κέντρου Πολιτισμού Θεσσαλονίκης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας ς. Η διάρκειά της έκθεσης είναι μέχρι 23 Φεβρουαρίου 2012.

Πρόκειται για μια εικαστική εγκατάσταση που δομείται στους χώρους των Λουτρών Παράδεισος σε τρεις ενότητες, εστιάζοντας στις «μεταγμίσεις» πληθυσμών και στις μεγάλες μετατοπίσεις των λαών, με αναφορές στη συνύπαρξη και την αναπόφευκτη καθημερινότητα.

Στις αίθουσες των λουτρών επί σειρά αιώνων οι κάτοικοι αλλά και οι περαστικοί της Θεσσαλονίκης κατέφευγαν για να απαλύνουν το σώμα τους από τον ιδρώτα της ζωής, αφήνοντας παράλληλα εκεί τις σκέψεις, τα όνειρα και τις ιδέες τους για τον κόσμο.

Την ημέρα των εγκαινίων και στις 21.00, με τον σχεδιασμό του ήχου από τον Γιώργο Στεφάνου, θα παρουσιαστεί το βίντεο του Σταύρου Παναγιωτάκη «tea time emigrant» και θα πραγματοποιηθούν δυο performances διάρκειας 35΄ λεπτών. Η πρώτη performance έχει τίτλο «γέννηση» και θα γίνει από την Καλλιόπη Σφήκα (σύγχρονος χορός) σε χορογραφία της ίδιας, στην πρώτη αίθουσα που προοριζόταν για την απόδυση και ένδυση των λουομένων. Η δεύτερη έχει τίτλο «emigrant» και θα γίνει από την ηθοποιό Βάγια Ουγιάρου σε σκηνοθεσία της ίδιας. Η δράση αυτή θα παρουσιαστεί στο εσωτερικό λουτρό, στην τρίτη αίθουσα.

Η πρώτη ενότητα της έκθεσης ονομάζεται «Μεταναστευτικά Φτερά» και είναι μια αυτόφωτη εγκατάσταση που βρίσκεται στην πρώτη και στη δεύτερη θολοσκέπαστη (ψυχρή αίθουσα) που μάλλον προοριζόταν για το καθάρισμα των πετσετών όταν τα λουτρά ήταν σε χρήση.

Οι επόμενες δυο ενότητες ολοκληρώνονται με άξονα τον κεντρικό και τον πιο υπερυψωμένο από τους θόλους, που σκεπάζουν την τρίτη αίθουσα. Η

αρχιτεκτονική αυτής της αίθουσας διαμορφώνεται σταυρικά.

Η σύνθεση και τα επιμέρους στοιχεία της λειτουργούν ως μια κριτική παραπομπή στην σύγχρονη πραγματικότητα. Η ιδέα είναι βασισμένη στο ποίημα του Μπρεχτ «απολαύσεις» και η ανάπτυξή της ξεκινά από την «πέτρα της κοιλιάς», ένα υπερυψωμένο βάθρο πάνω στο οποίο οι υπάλληλοι του χαμάμ έκαναν τις εντριβές στους λουομένους και που βρίσκεται στο κέντρο της αίθουσας κάτω από τον ψηλότερο θόλο. Στην 2^η περφόρμανς το κείμενο του Μπρεχτ «απολαύσεις» ενεπλάκει με το κείμενο «Τοπίο με Αργοναύτες» του Χάϊνερ Μύλλερ, από την ηθοποιό Β. Ουγιάρου.

Ο ιστορικός και κριτικός τέχνης Χάρης Σαββόπουλος σημειώνει σε κείμενο του σχετικά με την έκθεση: *“Ο Σταύρος Παναγιωτάκης, επέλεξε να κινηθεί εκτός των ορίων αντίληψης του γραμμικού χρόνου συγκεκριμένα στο α-χρόνο πλαίσιο ενός ονείρου.*

Η φόρμα, η κίνηση, το χρώμα, ο χώρος, ο χρόνος συντάσσονται πέρα από την έννοια του παρόντος και της πραγματικότητας... Σε χωροχρόνο που υπάρχει ως μνήμη με διαφορετικό τρόπο. Και η εικόνα που προτείνει και προσπαθεί να υποστηρίξει αυτήν την πραγματικότητα αναφέρεται σε εικαστικές γλώσσες που προσπερνούν την αναπαράσταση και εστιάζουν στην καταγραφή.... ο καλλιτέχνης, προτείνει με αναλυτικό τρόπο την κατάληψη του ιστορικού χώρου, στον οποίο συμπυκνώνονται μνήμες, ήθη, διαδικασίες. Με λιτή και σύγχρονη γλώσσα, αναπτύσσει ένα ντεκουπαρισμένο πτερόμορφο μοτίβο, συνθέτει και ανασυνθέτει μορφές έτσι ώστε να περιγράψουν, την πανάρχαια δίψα της ανάληψης του ανθρώπου, συντονισμένες με σκηνικές λύσεις.

Ο Παναγιωτάκης, αποφεύγει τον απ'ευθείας διάλογο με τον ιστορικό χώρο, σεβόμενος ωστόσο την ιδιαίτερη μορφολογική και πολιτισμική του φόρτιση, ενθέτει το έργο του έτσι ώστε να προκύπτουν έργα-τόποι και ο θεατής να οδηγείται συμπερασματικά από έργο σε έργο καταλήγοντας τελικά να έχει ανασυστήσει ένα δικό του εικαστικό περιβάλλον μέσα στο περιβάλλον του ιστορικού μνημείου. Δεν είναι, σε τελική ανάλυση, άλλο από την προσπάθεια να επιβάλλει την αξίωση της επικοινωνιακής δράσης όπως και στις προηγούμενες ενότητες του. Αυτή τη φορά με ένα διαφορετικό μοντέλο αισθητικής εμπειρίας”.

Η έκθεση «Μεταναστευτικά Φτερά» πραγματοποιείται στις αίθουσες του ιστορικού μνημείου Μπέη Χαμάμ (Λουτρά Παράδεισος) που βρίσκεται στην συμβολή των οδών Εγνατίας και Αριστοτέλους. Είναι το μεγαλύτερο χαμάμ που διασώζεται στον ελλαδικό χώρο και χτίστηκε το 1444 μ.Χ. από τον Σουλτάνο Μούρατ Β΄ (γνωστός με το όνομα Μπέης). Λειτουργούσε μέχρι το 1968 και περιήλθε στην Αρχαιολογική Υπηρεσία το 1972. Η υλοποίηση της έκθεσης τελεί υπό την αιγίδα του Κέντρου Πολιτισμού Θεσσαλονίκης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Η διάρκειά της έκθεσης είναι μέχρι 23 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Σταύρος Παναγιωτάκης γεννήθηκε στα Χανιά το 1963. Σπούδασε Ζωγραφική στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών του Βερολίνου U.D.K. (1984-1989). Παράλληλα εργάστηκε στα εργαστήρια Χαρακτικής και στο εργαστήριο

Γλυπτικής της Σχολής.

Έλαβε υποτροφία της D.A.A.D το 1989 και ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών Βερολίνου, U.D.K. το 1991. Διοργάνωσε το Καλλιτεχνικό Χωριό “Παροικία Ιστίων” στη Σάμο (1999). Διετέλεσε πρόεδρος του Συλλόγου Καλλιτεχνών Εικαστικών Τεχνών Βόρειας Ελλάδας, ΣΚΕΤΒΕ (2000-2003). Δίδασκει στα μαθήματα “Εικαστικά I και II του Τμήματος Αρχιτεκτόνων της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ. από το 2000 -2008 και το 2010. Ανέλαβε υπεύθυνος Πολιτιστικών Θεμάτων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσσαλονίκης (2003-2007). Είναι υποψήφιος διδάκτορας του Τομέα Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού και Εικαστικών Τεχνών του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ. και από το 2010 επιμελείται τις εκθέσεις και τη λειτουργία του εικαστικού χώρου 18 στη Θεσσαλονίκη. Οργάνωσε 31 ατομικές και πήρε μέρος σε πολλές ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Απολαύσεις (Μ. Μπρέχτ)

Το πρωί το πρώτο βλέμμα απ' το παράθυρο
το βιβλίο το παλιό που ξαναβρίσκεις
πρόσωπα ενθουσιασμένα
χιόνι, η αλλαγή των εποχών
η εφημερίδα
το σκυλί
η διαλεχτική
μπάνιο, κολύμπι
παλιά μουσική
άνετα παπούτσια
κατανόηση
νέα μουσική
γράψιμο, φυτά
ταξίδια
τραγούδια
και να 'σαι φίλος μ' όλους.

α) Απολαύσεις του Μπρέχτ και β) Τοπίο με Αργοναύτες του Χ. Μύλλερ

Να μιλήσω για μένα Εγώ ποιός
Κοινός τόπος πάνω στον κοινό τόπο
Το πρωί το πρώτο βλέμμα απ' το παράθυρο
Το βιβλίο το παλιό που ξαναβρίσκεις
Εγώ η πορεία μου στη θάλασσα
Εγώ το σκάφος ή ίσαλος
Η εφημερίδα
Ανετα παπούτσια
Κατανόηση
Τα πουλιά είναι ένα αντίο. Είναι ένα καλή αντάμωση
Εγώ κόλαση ονειρική
Ανθρώπινες μορφές στο σκουπιδότοπο
Ερημο αγνώστων στοιχείων κορμί
Το θέατρο του θανάτου μου
Ταξίδια
Τραγούδια
Μπάνιο, κολύμπι